

8. Николаева Л. Р. Лимбальная клеточная недостаточность / Л. Р. Николаева, Е. В. Ченцова // Вестн. офтальмологии. - 2006. - № 3. - С.43-47.

9. Пальцев М. А. Перспективы развития клеточных технологий : стволовые клетки. М. А. Пальцев, В. Н. Смирнов // Ремедиум. - 2005. - № 10. - С.32-35.

10. Миллюдин Е.С. Экспериментальная модель недостаточности региональных стволовых клеток роговичного эпителия / Е.С.Миллюдин // Вестник СамГУ (Естественно-научная серия). - 2006. - № 9 (49). - С. 119-226.

Резюме

Свидко Е.Н., Демин Ю.А. Обоснование экспериментальной модели лимбальной недостаточности региональных стволовых клеток роговичного эпителия для исследования действия криоконсервированных клеток крови.

Применение криоконсервированных клеток крови является перспективным направлением в лечении лимбальной недостаточности роговицы. В работе представлено обоснование экспериментальной модели с применением аппликации митомицина С для исследования действия криоконсервированных клеток крови.

Ключевые слова: криоконсервированные клетки крови, лимбальная недостаточность, митомицин С, экспериментальная модель.

Резюме

Свідко Е.Н., Дьомін Ю.А. Обґрунтування експериментальної моделі лімбальної недостаточності регіональних стволових клітин епітелію рогівки для дослідження дії криоконсервованих кліток крові.

Застосування криоконсервованих клітин крові є перспективним напрямком у лікуванні лімбальної недостаточності рогівки. У роботі представлено обґрунтування експериментальної моделі із застосуванням аплікації мітоміцину С для дослідження дії криоконсервованих клітин крові.

Ключові слова: криоконсервовані клітини крові, лімбальних недостатність, мітоміцин С, експериментальна модель.

Summary

Svidko E.N., Dyomin J.A. Substantiation of experimental model limbal insufficiency of regional deckman cages corneal epithelium for research of action cryopreserved blood cells.

Using of the cryopreserved blood cells is one of the new way of the treatment of limbal deficiency of the cornea. This work presents an experimental model study with application of mitomycin C to investigate the workings of cryopreserved blood cells.

Key words: cryopreserved blood cells, limbal insufficiency, mitomycin C, an experimental model.

Рецензент: д.мед.н., проф.Л.О.Сухіна

УДК 378.147:[617.7+616.43]-057.88

МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ ОКУЛІСТІВ З ОФТАЛЬМОЕНДОКРИНОЛОГІЇ

Л.О.Сухіна, О.Ф.Смирнова, К.Є.Голубов, М.Б. Зоріна, І.В.Сухіна, Г.В.Котлубей
Донецький національний медичний університет
ім. М.Горького

Вступ

Підготовка та підвищення кваліфікації лікарів в умовах перебудови сучасної системи охорони здоров'я набуває особливого значення [1-4]. Враховуючи значну поширеність ендокринної захворюваності серед населення та кількості офтальмологічних ускладнень даної патології, що призводить до зниження зорових функцій, а й інколи до призначення групи інвалідності, зростає необхідність більш ретельного вивчення основ офтальмоендокринології.

Метою роботи було вивчення особливостей організації викладання питань офтальмоендокринології в умовах післядипломного навчання.

На кафедрі згідно навчального плану питання офтальмоендокринології розглядаються під час навчання на монотематичному циклі "Патологія сітківки та скловидного тіла, вітреоретинальна хірургія" та "Передатестаційному циклі з офтальмології". Під час проведення як практичних, так і лекційних занять постійно робиться наголос на спільній роботі лікаря - окуліста та лікаря-ендокринолога у диспансерному нагляді за хворими з ендокринною патологією, насамперед з цукровим діабетом. Враховуючи побажання курсантів до проведення занять залучаються провідні фахівці з ендокринології, які знайомлять лікарів - окулістів з проявами цукрового діабету, захворювань щитовидної залози та інших хвороб, сучасними засобами їх клінічної діагностики та лікування.

Одним з важливих аспектів підготовки курсантів з офтальмології є вміння своєчасно діагностувати початкові патологічні зміни зорового аналізатору у пацієнтів з ендокринною патологією, що встановлює основну мету навчання лікарів. Сучасним аспектам діагностики, лікування та профілактики патології зору у цієї категорії хворих звертається увага і під час проведення лекцій. Враховуючи значну кількість змін на очному дні у хворих з офтальмоендокриною патологією зростає значимість виявлення якомога ранніх ознак ушкодження сітківки та зорового нерва. На практичних заняттях відпрацьовуються навички проведення простих, доступних широкому колу офтальмологів, які працюють у первинній ланці офтальмологічній служби, засобів дослідження функціонального стану сітківки (ентоптичні феномени, дослідження за допомогою сітки Армслера, кампиметрія, квантитативна периметрія та інш.). Під час перегляду слайдів та відеофільмів курсанти знайомляться з сучасними методами дослідження сітківки та зорового нерву (зорові визвані потенціали та інш.), що здійснюються у провідних офтальмологічних клініках.

Особливостям диспансерного нагляду та етапності його проведення у хворих з патологією органа зору особливо внаслідок цукрового діабету приділяється значний час в процесі післядипломного навчання офтальмологів. Ретельно розглядаються схеми реабілітаційних заходів, строки їх проведення, показання до проведення оперативного лікування у тому числі лазерних втручань та операцій на скловидному тілі.

Під час проведення занять надається значна увага питанням про перебіг катаракти, глаукоми у хворих з діабетичним ураженням ока. Обговорюються особливості їх оперативного лікування та ведення пацієнтів як у доопераційному, так й післяопераційному періоді.

У ході лекційних та практичних занять постійно привертається увага сучасним методам медичної реабілітації хворих з офтальмоендокриною патологією, які впроваджені у провідних офтальмологічних клініках України та інших країн. З цієї мети використовуються відеофільми, у яких наведені сучасні мето-

ди консервативного та хірургічного лікування пацієнтів з діабетичними захворюваннями очного дна. Насамперед надається увага лікарів обізнаності зі станом очного дна після проведення лазеркоагуляції сітківки та вітректомії. Курсантам надається також опис методів відновлювального консервативного лікування цієї категорії хворих, які розроблені на кафедрі, що дозволить впровадити їх лікарями під час своєї роботи у поліклініках чи офтальмологічних стаціонарах.

Важливим аспектом підготовки офтальмолога є обізнаність з сучасними фармакологічними препаратами, що використовуються під час лікування хворих, наявність побічних дій, чому також приділяється значна увага під час проведення занять.

Лікарям надаються сучасні установи по профілактиці інвалідності, детально розбираються показники до встановлення соціальної допомоги хворим з патологією ока внаслідок діабетичного його ураження та сучасні вимоги до медико-соціальної реабілітації інвалідів з даною патологією. На заняття запрошується лікар-експерт обласної спеціалізованої МСЕК, який знайомить лікарів з правилами оформлення експертної документації та проводить ретельний розбір найбільш поширених помилок під час їх оформлення.

Оцінка знань курсантів здійснюється шляхом співбесіди, розв'язання ситуаційних задач та їх обговорення, клінічного розбору хворих, що здійснюються під час практичних занять, та й шляхом комп'ютерного тестування, що проходить наприкінці курсів вдосконалення.

Висновки

Поеднання системного навчання лікаря на практичних та на теоретичних заняттях доцільно і надалі розширювати та вдосконалювати, що буде сприяти більш досконаліш підготовці окулістів з офтальмоендокринології.

Література

1. Думанский Ю.В. *З досвіду проведення практичних занять на кафедрі онкології, променевої методів діагностики та лікування факультету післядипломної освіти /*

Ю.В.Думанский, О.В.Середенко, О.О.Савченко [та ін.] // Актуальні питання педагогіки вищої школи : зб. наук. праць. - Донецьк, 2004. - С. 11-13.

2. Казаков В.Н. Методологія і реалізація системи управління якістю медичної освіти / В.Н.Казаков, А.Н.Талалаєнко, М.Г.Гарина [та ін.]. - Донецьк, 2001. - 213 с.

3. Казаков В.Н. Управление качеством подготовки специалистов: (программно-целевой подход) на примере высшего и послевузовского медицинского образования / В.Н.Казаков, Н.А.Селезнева, А.Н.Талалаєнко [и др.]. - Москва; Донецьк, 2003 - 214 с.

4. Казаков В.Н. Методологія преподавания клинических дисциплин в системе непрерывного медицинского образования / В.Н.Казаков, Н.А.Селезнева, А.Н.Талалаєнко [и др.]. - Донецьк, 2001. - 72 с.

Резюме

Сухіна Л.О., Смирнова О.Ф., Голубов К.Є., Зорина М.Б., Сухіна І.В., Котлубей Г.В. Методи оптимізації післядипломного навчання окулістів з офтальмоендокринології.

Робота присвячена питанням організації викладання офтальмоендокринології окулістам в умовах післядипломного навчання. Надаються рекомендації щодо проведення практичних, теоретичних занять з курсантами-офтальмологами, використання інтерактивних методів викладання матеріалу.

Ключові слова: офтальмоендокринологія, навчання.

Резюме

Сухина Л.А., Смирнова А.Ф., Голубов К.Э., Зорина М.Б., Сухина И.В., Котлубей Г.В. Методи оптимізації последипломного обучения окулистов по офтальмоэндокринологии.

Работа посвящена вопросам организации обучения окулистов вопросам офтальмоэндокринологии в условиях последипломного обучения. Приводятся рекомендации по поведению практических, теоретических занятий, использования интерактивных методов обучения.

Ключевые слова: офтальмоэндокринология, обучение.

Summary

Sukhina L.A., Smirnov A.F., Golubov K.E., Zorina M.B., Sukhina I.V., Kotlubey G.V. Methods of study postgraduate optimization oculist software ophthalmology.

Work is devoted to training ophthalmologists on ophthalmology in postgraduate training. Recommendations on the conduct of practical, theoretical studies, the use of interactive teaching methods are given.

Key words: ophthalmia, endocrinology, and training.

Рецензент: д.мед.н., проф. Г.Д. Жабоедов

РЕЦЕНЗИЯ

на монографію Н.В.Пасечнікової, С.А.Сук, Т.А. Кузнецової, О.Г.Пархоменка
"ДИАБЕТИЧЕСКАЯ МАКУЛОПАТИЯ.
СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ ПАТОГЕНЕЗА,
КЛИНИКИ, ДИАГНОСТИКИ, ЛЕЧЕНИЯ"

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я в світі нараховується біля 150 млн. людей з діабетичним ураженням макулярної ділянки сітківки, - діабетичною макулопатією, що являється основною причиною значного зниження зору і інвалідності при діабеті і поступається лише вітреальним геморагіям.

Останнім часом в Україні було надруковано кілька монографій стосовно діабетичного ураження очей "Поражения зрительного нерва" колективом авторів під редакцією Г.Д.Жабоедова, Р.Л.Скрипник, "Лазерное лечение при патологии глазного дна" під редакцією Н.В.Пасечнікової. В цих виданнях вибірково висвітлені питання діагностики та лікування діабетичної нейрооптикоретинопатії. Але в останнє десятиріччя одержані великі досягнення в діагностиці та лікуванні хвороб сітківки, тому видання монографії "Диабетическая макулопатия. Современные аспекты патогенеза, клиники, диагностики, лечения" є актуальним та важливим з точки зору формування спеціаліста-офтальмолога.

Крім цього, багато сучасної цікавої інформації у цьому виданні знайдуть для себе лікарі - інтерни за спеціальністю "Офтальмологія", а також аспіранти, клінічні ординатори, практикуючі лікарі-офтальмологи.

Провідні фахівці ДУ Одеського НДІ Очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П.Філатова АМН України та НПЦ "Лазерних методів лікування ока" лаконічно, в повному об'ємі і на сучасному рівні висвітлили основні питання з патогенезу, діагностики, клініки та лікування діабетичної макулопатії.

Посібник складається з 3 розділів. Основні розділи посібника побудовані за єдиним планом, який включає патоморфологічний обрис, питання клініки, діагностики та лікування діабетичного ма-